

Motion till riksdagen 2005/06:U317

av **Hans Stenberg och Göran Norlander (s)**

Kärnvapenfri zon i Europa

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att i lämplig form väcka frågan om en kärnvapenfri zon i Europa.

Motivering

De senaste åren kännetecknas av en negativ utveckling på nedrustningsområdet, bl.a. vad gäller kärnvapen Efter misslyckandet vid den senaste översynskonferensen i maj 2005 är NPT (Non Proliferation Treaty) i farozonen. Risken för nukleär terrorism, kärnvapenspridning och fler kärnvapenstater har ökat.

Bakom denna utveckling ligger att de fem ursprungliga kärnvapenstaterna, främst USA och Ryssland, är ovilliga att uppfylla sina folkrättsliga förpliktelser att nedrusta enligt artikel VI i icke-spridningsavtalet. Internationella domstolen i Haag har i ett rådgivande yttrande 1996 slagit fast att denna artikel utgör den rättsliga grunden för en förhandlingsskyldighet. Kärnvapenmakterna vill i strid mot detta behålla och utveckla kärnvapen. Detta uppfattas som diskriminerande och kan leda till en ny rustningsspiral. Sverige försöker aktivt att vända den negativa trenden, bl.a. genom arbetet i New Agenda Coalition, NAC. Detta samarbete bör nu kompletteras med att frågan om kärnvapenfria zoner i Europa åter tas upp på dagordningen.

Antalet sådana zoner har ökat successivt och omfattar nu 112 stater och täcker ca 50 % av jordens yta. Kärnvapenfria zoner innebär i praktiken ett dynamiskt element för att förhindra kärnvapenspridning och verkar stabiliserande. I en sådan zon får kärnvapen inte framställas, lagras, transporteras eller användas. Det nämns att Sverige stöder tankarna på en kärnvapenfri zon i Mellanöstern.

På europeisk nivå är de taktiska kärnvapnen ett problem. Det finns 480 amerikanska kärnvapen i sex länder i Europa, nämligen i Belgien, England,

Fel! Okänt namn på

Holland, Italien, Tyskland och Turkiet. Frankrike har sina egna kärnvapen. Ryssland har troligen 3 500–4 000 taktiska kärnvapen. Klara för användning.

Natos kärnvapendoktrin har ifrågasatts folkrättsligt. Det har bl.a. hävdats att regeringarna i Natoländerna har skyldighet att aktivt avveckla Natos kärnvapenförsvar med hänvisning till artikel VI i icke-spridningsfördraget. Det samma gäller Ryssland och Kina. Grekland har 2001 lämnat Natos kärnvapensamarbete och har nu inga kärnvapen på sitt territorium. De sex länder där amerikanska kärnvapen finns råder själva över placeringen och ett tillbakadragande kan inte förhindras av USA. Det är bl.a. mot den bakgrunden som opinionen i Belgien, Holland och Tyskland nu har väckts för ett tillbakadragande av de amerikanska kärnvapnen. Om detta sker ensidigt rubbas balansen till förmån för Ryssland.

Det för över till frågan om en kärnvapenfri zon i Europa, där en absolut förutsättning är att den omfattar delar av västra Ryssland, bl.a. Kaliningrad-enklaven. En sådan zon diskuterades på 1980-talet. Ett avgörande hinder låg då i Natos kärnvapendoktrin. Syftet med en sådan zon är att öka stabiliteten i vårt närområde och samtidigt bidra till en form av kärnvapenedrustning i ett läge då förhandlingarna vid översynskonferensen misslyckats och instabiliteten ökar. En kärnvapenfri zon i Europa skulle kunna bli en förebild för flera zoner.

Tillkomsten av en sådan zon bör också bidra till en översyn av Natos och Rysslands kärnvapendoktriner. Sverige bör undersöka förutsättningarna för att i lämplig form väcka frågan om en kärnvapenfri zon i Europa, helst tillsammans med några andra europeiska stater.

Stockholm den 29 september 2005

Hans Stenberg (s)

Göran Norlander (s)